

Riktlinje för motverkan av korruption – mutor, jäv och oegentligheter m.m.

Beslutat av: Kommunfullmäktige
2025-06-16
Diariennr. KS 2025/162-00

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte	3
1.2. Vem omfattas av riktlinjen	4
1.3. Definition av begreppen korruption, otillåten påverkan och jäv	4
1.4. Hur förhåller sig begreppen till varandra?	5
2. Brott kopplade till korruption.....	5
2.1. Otillåten påverkan	5
2.2. Mutbrott	5
2.3. Tjänstefel, trolöshet mot huvudman och förskingring	6
3. Otillbörliga förmåner	6
3.1. Förmåner som normalt sett är otillåtna	7
3.1.1. Måltider	7
3.1.2. Studieresor, kurser och seminarier	7
3.1.3. Allmänt om gåvor	8
3.1.4. Gåvor från enskilda inom området myndighetsutövning	8
3.1.5. Gåvor och förmåner från vårdtagare	8
3.1.6. Rabatter och lån m.m.	9
3.1.7. Fritidsaktiviteter m.m.	9
3.2. Förmåner som kan anses vara tillåtna	9
3.3. Förhållningssätt gällande förmåner	10
3.4. Kontrollfrågor	11
4. Jäv	11
4.1. Typer av jäv	12
4.2. Förhållningssätt gällande jäv	12
5. Riskområden för korruption.....	13
5.1. Offentlig upphandling	13
5.2. Välfärdsbrottslighet	14
6. Förfarande vid misstanke eller upptäckt av korruptionsbrott eller oegentligheter.....	14

1. Inledning

Demokrati, rättssäkerhet och effektivitet är grundläggande värden i offentlig verksamhet. Tilltron till våra demokratiska institutioner bygger på att medborgarna uppfattar institutionerna som opartiska och sakliga.

Korruption inom offentlig sektor innebär att *utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra*.¹ För att behålla allmänhetens förtroende är det avgörande att anställda och förtroendevalda i Täby kommun agerar med hög integritet. Ingen form av korruption accepteras.

Till korruption räknas också otillåten påverkan, dvs. när någon försöker påverka ett beslut, ett agerande eller en bedömning inom kommunen på ett otillbörligt sätt. Även jäv, där en beslutsfattare har en personlig eller ekonomisk intressekonflikt som kan påverka opartiskheten, omfattas av korruptionsbegreppet.

Förtroendet för kommunen kan snabbt skadas men tar lång tid att bygga upp. Därför ska ingen anställd eller förtroendevald ens kunna misstänkas för att låta sig påverkas av ovidkommande hänsyn. Täby kommuns arbete mot korruption ska vara strategiskt och ske genom upprätthållande av tydliga styrdokument, utbildning och intern kontroll. Kommunens arbete mot korruption ska vidare utgå från en bred definition av begreppet korruption. Det innebär att såväl vissa brottsliga beteenden, som exempelvis mutbrott, som beteenden som är olämpliga men inte brottsliga ska omfattas.

1.1. Syfte

Syftet med denna riktlinje är att stärka Täby kommuns arbete för att förebygga och förhindra korruption. Riktlinjen avser därför fastställa hur anställda och förtroendevalda ska förfara lagenligt och i övrigt agera förtroendefullt i situationer som aktualiserar regler om korruption och otillåten påverkan. Riktlinjen ska också vara en vägledning i frågor om mutor och jäv och hur lagstiftningen på dessa områden ska tillämpas samt lägga grunden för anställdas och förtroendevaldas förhållningssätt till gåvor och andra externa förmåner.

Riktlinjen ska dessutom bidra till att upprätthålla allmänhetens förtroende för de verksamheter som bedrivs av kommunen och de kommunala bolagen.

¹ Regeringens skrivelse 2012/13:167, *Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters skydd mot korruption*. Enligt Statskontorets rapport 2023:13, *Nya utmaningar och gamla problem. Om korruption i kommuner och regioner*, s. 11, bör arbetet mot korruption i kommuner utgå från denna, av regeringen gjorda, breda definition av begreppet korruption.

1.2. Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller för

- förtroendevalda i de kommunala organen, såsom kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder,
- ledamöter och suppleanter i kommunens helägda bolag,
- kommunens revisorer och
- anställda i kommunen.

Dessa ovan grupper benämns i riktlinjen gemensamt som ”anställda och förtroendevalda”, om inte annat särskilt anges.

Kommunens bolag får anta egna regler, men dessa får inte vara mer tillåtande än denna riktlinje.

Alla anställda och förtroendevalda inom Täby kommun och dess bolag ska ta del av denna riktlinje, exempelvis vid anställning, introduktion eller utbildning. Respektive nämnd och verksamhetsområde ansvarar för efterlevnaden.

För information kring extern och intern representation i kommunen hänvisas till *Riktlinjer för representation i Täby kommun*.

1.3. Definition av begreppen korruption, otillåten påverkan och jäv

Korruption innebär att utnyttja en offentlig position för att ge sig själv eller andra en otillbörlig fördel. Det omfattar både brottsliga handlingar, som mutbrott, och olämpliga beteenden såsom vänskapskorruption och maktmissbruk.

Otillåten påverkan innebär att någon försöker styra en tjänstepersons eller förtroendevalds beslut på ett otillbörligt sätt, t.ex. genom mutor, hot, trakasserier, vänskapsrelationer eller påtryckningar. Det kan även innefatta att anställda utnyttjar sin position för att hjälpa kriminella nätverk. Korruption är en form av otillåten påverkan.

Jäv innebär att någon har en personlig koppling (t.ex. ekonomisk eller släktskap) som kan påverka – eller uppfattas påverka – dennes opartiskhet i ett ärende.

1.4. Hur förhåller sig begreppen till varandra?

Korruption är det övergripande begreppet och både otillåten påverkan och jäv kan vara former av eller nära kopplade till korruption.

Otillåten påverkan kan vara ett medel för att utöva korruption. Det är alltså en möjlig metod eller uttrycksform för korrupt beteende.

Jäv i sig är inte alltid korruption, men om det sker med avsikt att gynna någon otillbörligt kan det vara en form av korrupt beteende. Det handlar om intern påverkan snarare än yttre tryck.

2. Brott kopplade till korruption

Det som kännetecknar korruptionsbrott är att det finns risk för otillbörlig påverkan av den som handlingen riktar sig till och att påverkan sker på dennes tjänsteutövning.

2.1. Otillåten påverkan

Otillåten påverkan kan innebära brottsliga handlingar men också handlingar som inte är brott i juridisk mening, utan mer olämpligt beteende. Exempel på otillåten påverkan kan vara trakasserier, hot, våld, korruption, omfattande telefonkontakter, sociala påtryckningar eller påverkan på beslutsfattare att ta beslut som gynnar vissa individer eller grupper. En händelse betecknas som otillåten påverkan om den drabbade uppfattar att syftet var att påverka tjänsteutövningen. Sammanfattande handlar det om påverkan som riskerar att underminera objektiviteten och förtroendet för kommunens beslutsfattande.

2.2. Mutbrott

Mutbrott innebär att en anställd eller förtroendevald tar emot en förmån som kan påverka deras tjänsteutövning. Lagbestämmelserna om mutor finns i brottsbalken och reglerna omfattar alla anställda, uppdragstagare och förtroendevalda i kommunen.

Tagande av muta sker när någon tar emot, begär eller godtar en otillbörlig förmån kopplad till sitt uppdrag. *Givande av muta* innebär att någon erbjuder eller ger en sådan förmån.

Handel med inflytande innebär att någon får eller ger en otillbörlig förmån för att påverka en tredje persons beslut, t.ex. vid upphandlingar eller myndighetsutövning.

Eftersom offentlig verksamhet, utifrån bl.a. regeringsformen och förvaltningslagen, ska präglas av opartiskhet, saklighet och allmänhetens förtroende ställer domstolar i sin prövning högre krav på offentliganställda och förtroendevalda än anställda inom privat verksamhet.

2.3. Tjänstefel, trolöshet mot huvudman och förskingring

Brottet *tjänstefel* kan beroende på omständigheterna ha en viss korruptionsanknytning, t.ex. vid myndighetsutövning. Exempelvis kan det handla om att en tjänsteperson medvetet fattar ett oriktigt beslut för att gynna en enskild part, underlåter att vidta en tjänsteåtgärd av otillbörliga skäl, eller behandlar ärenden på ett partiskt sätt i strid med gällande regler.

Brottet *trolöshet mot huvudman* innebär att man missbrukar sin förtroendeställning hos någon och att detta missbruk innebär skada för uppdragsgivaren. Även om brottet trolöshet mot huvudman inte i första hand tar sikte på korrupta handlingar, utan förtroendemissbruk, kan det också anses utgöra en form av korruptionsbrott.

Ett ytterligare brott som kan hamna inom ramarna för korruptionsbegreppet är *förskingring*.

Bestämmelserna om brotten tjänstefel, trolöshet mot huvudman och förskingring finns i brottsbalken.

3. Otillbörliga förmåner

Det finns ingen allmängiltig definition av vad som utgör en muta. I brottsbalken benämns mutan som en "otillbörlig förmån", vilket innebär att förmånen är otillåten. Förutom pengar kan det exempelvis handla om gåvor, representation och resor. Det går heller inte att säga vad som är tillåtet att ta emot, utan det beror på omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. om de inblandade parterna arbetar inom offentlig eller privat sektor samt vilket värde förmånen har.

Bedömningen av förmånens otillbörlighet ska göras med beaktande av samtliga omständigheter som omger gärningen. Prövningen inriktas i praktiken på hur stark kopplingen är mellan förmånen och tjänsteutövningen, förmånens beskaffenhet och värde samt partsrelationerna. Det behöver heller inte bevisas att man faktiskt har påverkats eller skulle kunna bli påverkad av ett erbjudande. Det räcker med att man objektivt sett skulle kunna tänkas bli påverkad av förmånen. Exempelvis kan en förmån

utgöra en muta när förmånen i det aktuella fallet framstår som så attraktiv att den har haft en påverkansseffekt eller att den är ägnad att framkalla tacksamhetskänslor eller ger en känsla av skyldighet att återgälda förmångivaren.

Den anställda eller den förtroendevalde är ansvarig för att ta del av och följa de lagar och interna styrdokument som gäller. Det yttersta ansvaret för att inte göra sig skyldig till mutbrott faller på den anställda eller den förtroendevalde.

3.1. Förmåner som normalt sett är otillåtna

Otillåtna förmåner inkluderar:

- **Pengar och ekonomiska fördelar:** penninggåvor, värdepapper, lån och efterskänkande av skulder.
- **Personliga förmåner:** gratis användning av fritidshus, bilar, båt, samt helt eller delvis betalda semesterresor.
- **Representation och gåvor:** exklusiva evenemangsbiljetter, återkommande måltider och sidoleveranser av varor eller tjänster.

Nedan följer några områden där mutbrott kan bli aktuellt och där man bör vara särskilt försiktig som anställd eller förtroendevald i kommunen.

3.1.1. Måltider

Som anställd eller förtroendevald bör man tacka nej till att bjudas på måltider av utomstående om inte måltiden har ett naturligt samband med uppdraget. Måltiden får inte vara det primära syftet med sammankomsten. Påkostade och/eller återkommande måltider med t.ex. företag som kommunen/bolagen har eller potentiellt kommer att ha en affärsrelation med ska undvikas, särskilt under pågående upphandling. Är närstående medbjuden är förmånen troligtvis otillbörlig.

3.1.2. Studieresor, kurser och seminarier

Studieresor, kurser och seminarier som har ett naturligt samband med tjänsteutövningen är det oftast tillåtet att delta i, om de omfattar en dag. Om resan inkluderar övernattning ska kommunen själv stå för kostnaden.

Det ska alltid finnas ett program med dagordning. Ovidkommande nöjesarrangemang ska undvikas. Inbjudan ska vara riktad till kommunen som ska ha rätt att välja ut de personer som ska delta.

3.1.3. Allmänt om gåvor

Lagstiftningen anger inte några värdegränser för när gåvor eller förmåner är att anses som otillbörliga. Har gåvan endast obetydligt värde, som t.ex. en almanacka eller en penna, kan den knappast vara ägnad att påverka mottagaren och följaktligen inte vara otillbörlig.

Observera dock att en gåva kan vara att anse som otillbörlig även om värdet är ringa. Särskilt viktigt är att gåvan inte förknippas med viss motprestation. Särskild restriktivitet gäller för den som är verksam inom känsliga områden, såsom inom myndighetsutövning, upphandling eller inom vårdsektorn. Inom dessa funktioner ska mottagande av gåvor oavsett värde undvikas.

Gåvor från företag med vilka kommunen/bolagen har, eller sannolikt kommer att ha, en affärsrelation ska inte accepteras.

3.1.4. Gåvor från enskilda inom området myndighetsutövning

Anställda och förtroendevalda som är verksamma inom kommunens nämnder eller verksamhetsområden som hanterar ärenden som är att betrakta som myndighetsutövning mot enskild (dvs. enskild person, enskilt bolag eller annan association) får inte ta emot gåvor eller andra förmåner från den enskilde, eller närstående eller liknande till denne, som är föremål för myndighetsutövning en.

Exempel på myndighetsutövning är bistånd enligt socialtjänstlagen, bygglov, detaljplaneläggning, tillståndsgivning för förskoleverksamhet, disciplinära åtgärder mot elever, betygssättning, kontroll och sanktioner enligt miljöbalken och parkeringstillstånd för rörelsehindrade.

3.1.5. Gåvor och förmåner från vårdtagare

Anställda och förtroendevalda inom vårdområdet kan bli särskilt utsatta för att vårdtagaren vill ge belöning för ett gott utfört arbete. På detta område gäller nolltolerans. För att upprätthålla kravet på lika vård och lika bemötande inom omsorgen, måste var och en omedelbart säga ifrån vid sådana tillfällen och tacka nej till alla typer av gåvor och förmåner.

Det är heller inte godtagbart att en vårdtagare testamenterar egendom till anställda. Om en vårdare får veta att en vårdtagare tänker testamentera egendom till denne ska vårdaren omedelbart klargöra för testatorn (vårdtagaren) att sådant förordnande inte får tas emot. Den anställda bör avhålla sig från varje handlande som av testatorn kan uppfattas som ett samtycke till förordnandet.

3.1.6. Rabatter och lån m.m.

Rabatter och liknande erbjudanden som inte riktar sig till alla anställda och förtroendevalda i kommunen ska man tacka nej till.

3.1.7. Fritidsaktiviteter m.m.

Det kan förekomma att anställda eller förtroendevalda i kommunen får erbjudanden i tjänsten att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på fritiden. Det kan vara fråga om att resa, låna en sportstuga eller segelbåt eller om aktiviteter t.ex. golftävlingar. Sådana erbjudanden ska alltid tackas nej till.

Bonuserbjudanden, t.ex. bonuspoäng på resor och inköp m.m., får bara användas i tjänsten och aldrig på personliga medlemskort eller liknande.

3.2. Förmåner som kan anses vara tillåtna

Förmåner som inte är avsedda att påverka en persons handlande och som inte rimligen kan misstänkas påverka detta är som regel tillåtna. Exempel på sådana förmåner:

- Enstaka befogade arbetsmåltider av vardaglig karaktär. Måltiden får dock inte vara det primära syftet med sammankomsten. Måltiden eller annan form av representation bör uttrycka en i detta sammanhang sedvanlig gästfrihet, t.ex. i form av värdskap vid inledande av affärsförhandlingar, under sådana eller som en avslutning vid förhandlingarna.
- Små varuprover, minnesgåvor och enklare uppvaktning vid födelsedagar eller sjukdom.
- Julgåvor och avtackningsgåvor, dock av begränsat värde (rimligen understigande en procent av aktuellt prisbasbelopp).
- Om arrangören är en förening eller annan association som kommunen/bolagen är medlem eller delägare i är deltagandet, måltiden eller liknande normalt sett tillåten trots att ingen avgift utgår.
- Enklare förtäring och deltagande i informationsseminarier i samband med t.ex. mässor.
- Om ett företag som kommunen/bolagen handlar med bjuder på en kundträff är det normalt tillåtet att delta om syftet med träffen är att utbyta information. Om det vid träffen förekommer viss underhållning och bjuds på enklare förtäring är det i regel godtagbart. Det är dock viktigt att huvudsyftet är just informationsutbyte, inte nöje. Godkännande av närmaste chef ska finnas.

- Gåvor av mindre värde som lämnas från en grupp av personer till enstaka medarbetare i kommunen eller bolagen och syftet uppenbarligen inte är att påverka medarbetaren i sin tjänsteutövning. Detta kan vara t.ex. insamlade presenter till förskole- eller skolpersonal som lämnas i samband med terminsavslut.

3.3. Förhållningssätt gällande förmåner

Anställda och förtroendevalda i Täby kommun och dess bolag ska iaktta saklighet och opartiskhet i sin tjänsteutövning och i sitt politiska uppdrag.

Anställda och förtroendevalda ska agera så att deras beslut och handlingar inte kan misstänkas vara påverkade av irrelevanta hänsyn eller intressen. Detta innebär bl.a. att de inte får ta emot eller ge otillbörliga gåvor eller förmåner från eller till företag eller privatpersoner som de har kontakt med i tjänsten eller det politiska uppdraget.

I alla sammanhang ska ett sådant förhållningssätt iakttas så att det inte kan förekomma risk för att företrädare för kommunen eller dess bolag gör sig skyldiga till mutbrott eller andra brott kopplade till korruption.

För kommunens anställda och förtroendevalda ska det vara en självklarhet att följa gällande regelverk och att agera med omdöme och ansvar då man erbjuds en förmån. Varje förmån ska därför betraktas som otillbörlig om den kan, eller kan misstänkas, påverka tjänsteutövningen eller det politiska uppdraget. Ett sätt att undvika gränsdragningsproblematik är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner. Även en gåva utan ekonomiskt värde för givaren kan framstå som så attraktiv för mottagaren att den kan tänkas påverka dennes tjänsteutövning. En muta kan även bestå i sidosleveranser av varor och tjänster från huvudmannens leverantör eller att få en tjänst utförd, t.ex. reparation av bil eller hus.

I de fall man i tjänsten lär känna en affärsbekant, vårdtagare eller annan person så väl att det blivit fråga om vänskap är det särskilt viktigt att uppträda korrekt, sakligt och opartiskt. Redan vänskapsförhållandet i sig kan påverka objektiviteten och särskild försiktighet måste iaktas i dessa fall.

Personer som arbetar inom särskilt känsliga områden, såsom upphandling och myndighetsutövning, förväntas agera med särskild omsorg.

3.4. Kontrollfrågor

Om en anställd eller förtroendevald erbjuds något av en utomstående kan följande kontrollfrågor vara till ledning för att ta ställning till om det är otillåtet att acceptera erbjudandet.

- Är detta en förmån och varför erbjuds den mig?
- Finns det en koppling mellan förmånen och min tjänsteutövning?
- Hur är förmånen beskaffad och vad är den värd?
- Vilket inflytande har jag på min arbetsgivares relation med den som erbjuder förmånen?

Skulle tveksamhet uppstå är det rimligt att utgå från att förmånen inte är tillåten. Vid tveksamhet om en förmån är tillåten eller inte bör kontakt tas med närmaste chef eller kommunjurist. Om det kan upplevas som oartigt att tacka nej till en förmån, kan man enklast göra det genom att tacka nej med hänvisning till denna riktlinje.

4. Jäv

Den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen ska enligt regeringsformen iaktta saklighet och opartiskhet. Jäv anses föreligga när en anställd eller förtroendevald har ett sådant intresse i ett ärende att dennes opartiskhet eller förmåga till saklighet kan ifrågasättas. Det finns en skyldighet enligt kommunallagen att självant anmäla jäv. Jävsreglerna gäller vid all handläggning av ärenden och riktar sig till den som på något sätt kan påverka ärendets utgång. Reglerna gäller alltså inte enbart den som är behörig att besluta i ett ärende utan också den som på ett eller annat sätt bereder ärendet. En anställd eller förtroendevald som är jävig i ett ärende får enligt lag inte delta eller närvara varken vid handläggningen eller vid beslutsfattandet av ärendet.

Det ställs relativt låga krav i fråga om graden av den påverkan som kan förutses och som alltså medför jäv. Det är tillräckligt att man kan antas i en inte oväsentlig utsträckning påverkas av utgången i ärendet för att det ska vara fråga om jäv.

Styrelseledamöter och VD i kommunala aktiebolag omfattas av jävsreglerna i aktiebolagslagen.

4.1. Typer av jäv

I kommunallagen finns följande jävsregler för anställda, förtroendevalda i nämnder samt revisorer i kommunen.

- *Sakägar-, intresse- och närståendejäv* innebär att den förtroendevalde, den anställda eller någon närstående till denne är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning.
- *Ställföreträdar- och ombudsjäv* innebär att den förtroendevalde, den anställda eller någon närstående till denne är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning.
- *Tillsynsjäv* kan uppstå i situationer där ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som den förtroendevalde eller den anställda själv är knuten till.
- *Delikatessjäv* innebär att en jävssituation kan uppstå om det finns någon annan särskild omständighet som gör att den förtroendevaldas eller den anställdes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

För kommunfullmäktiges ledamöter finns särskilda jävsregler. Fullmäktigejävet tar sikte på *sakägar- och närståendejäv*. I fullmäktige får en ledamot inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör denne eller någon närstående. Med jäv avses att en person har ett sådant förhållande till saken eller parterna, dvs. berörs av det som ska beslutas om och att opartiskheten vid behandlingen av ett visst ärende kan ifrågasättas. Med personligen berörd avses ett ärende som berör ledamoten eller någon närstående som individ snarare än som ett kollektiv. Handläggningen avser både överläggningen och beslutet i ärendet. Eftersom sammanträden i fullmäktige är offentliga behöver ledamoten inte fysiskt lämna lokalen.

4.2. Förhållningssätt gällande jäv

Grundläggande för Täby kommuns tjänsteutövning är att den ska vara saklig och objektiv och inte påverkas av släktskap, vänskap eller andra privata relationer. För anställda och förtroendevalda i kommunen är det en självklarhet att anmäla sig själv som jävig om en jävssituation skulle uppstå.

Misstanke om jäv kan skapa en uppfattning av att korruption förekommer. Till följd av detta samt att vissa situationer är svåra att bedöma ur jävssynpunkt ska anställda och förtroendevalda iaktta försiktighet. De bör därför avstå från att hantera ärenden där misstanke om jäv kan uppstå.

Anställda och förtroendevalda som är involverade i ärenden avseende myndighetsutövning och offentlig upphandling behöver vara särskilt uppmärksamma för situationer som kan leda till jäv.

5. Riskområden för korruption

Det finns flera riskområden för korruption och ekonomisk brottslighet, bl.a. gällande myndighetsutövning (såsom tillstånds- och tillsynsverksamhet), upphandling, mark- och lokalupplåtelser, markförsäljningar, vård, bidragsgivning (främst till föreningslivet) och fakturahantering.

I detta avsnitt kommer några av dessa områden att redogöras för ytterligare.

5.1. Offentlig upphandling

Offentlig upphandling är ett särskilt utsatt riskområde för korruption och jäv, bl.a. till följd av stora ekonomiska värden och nära kontakter mellan beställare och leverantörer. Konsekvenserna kan bli sämre konkurrens, högre kostnader, slöseri med skattemedel, förlorat förtroende och i vissa fall rättsliga påföljder. Upphandlingar inom bygg och anläggning är särskilt utsatta.

En rättssäker upphandling kräver att både medborgare och leverantörer har tilltro till processen. Kommunen ska aktivt förebygga korruption genom att följa upphandlingslagstiftningen och de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna, vilket också fungerar som ett skydd mot otillbörlig påverkan.

Risker för korruption finns även under avtalstiden. Regelbunden och strukturerad avtalsuppföljning förebygger oegentligheter och säkerställer kvalitet. Det är också viktigt att tidigt och löpande kommunicera kommunens förväntningar kring antikorruption till leverantörer.

Särskilt utsatta är de som formulerar behov och krav i kommunens upphandlingar samt gör beställningar, då de har stor möjlighet att påverka val av leverantör och vad kommunen beställer m.m. Olika sätt att förebygga korruption är att se till att flera personer involveras i inköpsprocessen och att inte en enskild person ansvarar för både behovsanalys och gör beställningar.

Exempel på varningsflaggor:

- Inköp som inte omfattas av inköpsplanen

- Få inkomna anbud
- Återkommande fakturor precis under tröskelvärdet för direktupphandling
- Inköp utan tydlig koppling till verksamhetens behov
- Beställaren accepterar beställningar med brister
- Beställaren agerar tvärtemot upphandlarens bedömning
- Bristande dokumentation av handläggningen av inköpet
- Aktiviteter på fritiden med personal hos leverantören
- Återkommande beställningar under många år med samma leverantör och beställare
- Tilläggsbeställningar och ospecificerade fakturor med samma referensperson

5.2. Välfärdsbrottslighet

Välfärdsbrottslighet kan beskrivas som ett slags medvetet felaktigt utnyttjande av välfärdssystemen, vilket utgör ett riskområde för korruption. En förekommande form av välfärdsbrott är utbetalningar från välfärdssystemen utförda på felaktiga grunder och som hamnar i fel händer. Det kan handla om utbetalningar till både privatpersoner, organisationer och företag. En koppling mellan denna typ av brottslighet och korruption kan utgöra otillåten påverkan, dvs. när det finns en extern part som med olika medel försöker påverka beslut om exempelvis bidrag. Alla former av otillåten påverkan ska alltid tas på allvar, inte bara för att det kan handla om att tjänstepersoner utsätts för otillbörliga erbjudanden, utan också för att trakasserier, hot och hot om våld kan skapa en grogrund för korruption.

6. Förfarande vid misstanke eller upptäckt av korruptionsbrott eller oegentligheter

Den som har frågor om vad som är en otillbörlig förmån eller gåva eller har fått ett erbjudande av någon utomstående ska ta upp detta med sin närmaste chef, som därefter kan föreslå åtgärder.

Har en anställd som ägnar sig åt myndighetsutövning eller upphandling i sin tjänst fått en gåva eller förmån av utomstående ska detta alltid rapporteras till närmaste chef.

Om en belöning, gåva eller förmån bedöms som otillbörlig ska arbetsrättsliga åtgärder vidtas och polisanmälan göras. Detta görs av respektive verksamhetschef efter samråd med HR-chef och chefsjuristen.

Den som observerar eller misstänker brott relaterade till korruption, oegentligheter eller intressekonflikter inom organisationen uppmanas att rapportera detta till närmaste chef eller chefsjuristen.

Uppgifter om korruption och oegentligheter i kommunens verksamheter kan också anmälas via kommunens visselblåsarfunktion. Denna kanal kan användas av anställda, arbetssökande och andra som arbetar för Täby kommun för rapportering av misstänkta missförhållanden som man har fått del av i ett arbetsrelaterat sammanhang. Det ska vidare finnas ett allmänintresse av att de anmälda missförhållandena kommer fram.